

vang en detaljeret behandling af primært de elleve nye professorgårde, der opførtes i de første årtier efter Københavns brand i 1728. Forfatteren tager udgangspunkt i, hvorledes J. C. Krieger trænges ud af projektet og det offentlige byggeri i det hele taget ved Frederik IVs død i 1730, for ved udformningen af professorgårdene at blive fortrængt af matematikprofessoren og arkitekten J. F. Ramus. Herefter gennemgås gårdenes planlægning, opførelsens forskellige etaper, beregningerne over bygningstegninger og byggepriser samt professorgårdenes »senere skæbne«. Endelig afrundes skriftet med et kapitel om Holbergs gård i Kannikestræde.

Lars Dybdahl

N. J. Israelsen: *Johan Gottfried Hödrich – bygmester i Viborg*. (Foreningen til gamle Bygningers Bevaring, 1975). 76 s., 33 ill.

På grundlag af bygningshistoriske undersøgelser og Hödrichs omfattende privatarkiv skildrer forfatteren den fra Sachsen indvandrede muremesters liv og arbejde i Jylland, som især er knyttet til Viborg i de første årtier efter den store bybrand i 1726. Hödrichs øvrige virksomhed med istandsættelser af herregårde og landsbykirker samt apoteksbyggeri i Horsens behandles ligeledes i denne første samlede undersøgelse af Hödrichs produktion.

Lars Dybdahl

Erik Reinert (red.): *Alle danske museer*. (Finn Suenson Forlag, 1976). 296 s.

Denne billedhåndbog over danske museer er den første af sin art herhjemme ved at dække samtlige kunst-, kulturhistoriske og naturvidenskabelige museer, såvel offentlige som private. Oversigten er geografisk sammensat og indledes af Palle Lauring, der skriver et historisk rids »om museer«. Bogens praktiske an-

vendelighed ligger vel primært i planlægningsfasen for ekskursioner, ferierejser o.lign. Som forordet også gør opmærksom på, kan oversigten ikke erstatte de enkelte museers mere udførlige undervisningsmateriale. Hertil er informationerne for summariske.

Lars Dybdahl

Georg Simon: *Gotisk Skrift*. Læsning af slægts- og lokalhistoriske kilder. (Slægts- og lokalhistorikerens håndbøger nr. 2. Dansk historisk Håndbogsforlag, 1977). 128 s.

Da Dansk historisk Fællesforening i 1940 og 1943 udsendte Hjelholts Skriftprøver og Kromans Skriftens Historie i Danmark, afhjalp disse bøger et stort savn. Det blev ved deres hjælp muligt for nybegyndere i lokal- og slægtshistorie – i det omfang, de havde energi til at sætte noget ind på det – hjemme at forberede sig til besøg på Rigsarkivets og landsarkivernes læsesale. I 1940 kom også Anna Elise Møldrup: *Gotisk Skrift*, der særlig henvendte sig til slægtshistorikere, men som synes knap så meget benyttet som de to ovennævnte, hvilket egentlig var uretfærdigt, for det var en god og instruktiv lille bog. Siden er Hjelholt og Kroman optrykt flere gange, ligesom yderligere i al fald to eksempelsamlinger er kommet til, nemlig H. K. Kristensen: *Lille Vejledning* (1956, 3. oplag 1971) og H. V. Gregersen: *Gotiske Skriftprøver fra sønderjyske Arkivalier* (1961). Af disse vil den sidste bevare sin selvstændige værdi.

Som mangeårig arrangør af og lærer ved slægts- og lokalhistoriske kurser i aftenskolen har lektor Georg Simon savnet en anvendelig håndbog til sine læseøvelser, især efter at det blev klart, at DHF's to bøger ikke mere ville blive genoptrykt. Han har med nærværende bog selv løst problemet og løst det godt – måske bortset fra, at hans eksempler ikke

er så »spændende« kulturhistorisk set, som Hjelholts var det. Til gengæld er de praktiske og belærende, ligesom formatet A⁴ giver mulighed for en gengivelse i »naturlig« størrelse.

Med undtagelse af enkelte dokumenter er de 55 tekster opbygget således, at man følger dels en gårdmandsfamilie fra Yding, syd for Morssø, dels en møllerfamilie fra Ferslev ved Skibby i Horns herred. Det giver et praktisk indblik i, hvor, hvad og hvor meget der kan findes om en bestemt lokalitet. Kun hvor han om de to steder ikke har kunnet finde typer, der svarede til hans intentioner, eller de forhåndenværende ikke har egnet sig til gengivelse, er Simon gået udenfor. Spændvidden er fra midten af 1500-tallet til de første år af indeværende århundrede.

Dokumenterne præsenteres på en højre side, transkriptionen til venstre. Nederst på venstresiden er desuden kommentarer til såvel dokument som skrift.

Rundt omkring er »strøet« skiftende tiders bogstaveksempler fra læsebøger, sammenskrivninger og små søde skriver-vignetter, der ofte, som det var skik, er trukket i én streg. Der er en oversigt over folketællingernes historie og et helt fortræffeligt skema over skiftejurisdiktionerne.

Som helhed er gengivelsen af aktstykkerne, der synes baseret på fotokopier, god; men enkelte kan dog være en smule svære at læse. Fotokopier har en tendens til at blive lidt uklare og undertiden også lidt udflydende. Litteraturlisten bag i bogen er imponerende, men egentlig også afskrækkende: hvor den læge lokalhistoriker for år tilbage kunne klare sig med at have kendskab til forholdsvis få trykte bøger (dupliserede eksisterede ikke), skal han/hun nu i virkeligheden skaffe sig en ganske omfattende viden – i al fald hvis de vil udnytte andres arbejder til bunds.

Finn H. Lauridsen